

TULEN SYNTY MEHILÄINEN VOITEITA

Simana Sissonen. Megrijärvi.

745 a. Ilomantsi. Ahlqvist B, n. 289. —46.

[Teoksesta: Suomen kansan vanhat runot . Raja- ja Pohjois-Karjalan Runot 3. Lyyrillisiä lauluja. Toisinnot 3812 -4627. Loitsuja. Toisinnot 1- 1549. ss. 311 -314. Julkaissut A.R. Niemi. Helsinki 1931. Suomalaisen Kirjallisuuden Toimituksia 143 Osa III]

Tulen synty.

Mato musta maan alainen,
toukka Tuonen karvallinen,
tuo poroksi poltettiin,
kypeniksi kypsettiin,

10. kyen maalle kylvettiin;
tuosta nousi hampun taimi,
liinan siemenet sikisi.
Itse Liito liinan kylvi,
ei oo kauan kasvatettu:

10. rypiästi riivittihin,
terävähän temmottihin,
pian vietihin vetehen,
lotiasti loukutettu.

Tuli akka Pohjolasta,

15. tuli akka kolmisormi,

keträsi satasen nuotan,
tuhansisen tuikutteli
yhtenä kesäisnä yönä.
Verkko oil veljesten kutoma,

20. sisaresten ketreämä,
kälysten käpyelemä,
apen ainalla panema.
Saipa nuotta valmihiksi;
tuoll on veitty vasta virta,

25. vasta virta, myötä virta,
potkettihin poikki virta;
ei saatu sitä kaloa,
jota vasten nuotta tehty.
Tuo tuli halia hauki.

30. Halastihin halia hauki,
tuoll' oli sininen siika
sisässä halian hauen.
Halastihin sininen siika;
tuoll' oli sinikeränen

35. sisässä sinisen siian.

Halastihin sinikeränen,
tuoll' oli punakeränen
sisässä sinikeräsen;
purettiin punakeränen,

40. tuol' oli tulikipuna.
Ei kärsinyt käsin ruveta,
ilman vaski vanttuhuitta,
rautasitta rukkasitta,
kivisittä kintahitta.

45. Tutahan tulenki synty.
Miss' on tulta tuuviteltu,
vaaputeltu valkiata?
Tuoll' on tulta tuuvitettu,
valkiata vaaputeltu

50. yläsessä taivosessa,
päällä taivosen yheksän,
kultasessa kätkyessä.
hiihnoissa hopeisissa,
kehän kultasen sisässä.

55. Tuli tuolta laskettiin:

kirposi tulikipuna
yli taivosen yheksän,
läpi maan, läpi Manalan,
läpi kuuken kirkkokunnan.

60. Jop' on tuolta tullessahan
rikko rinnat neitoselta,
poltti parmahat emolta.
Takaturma äiän poika
tuo tunki tulen tulevan.

65. valkian alas valuvan
yläsestä taivosesta;
koki ottoa kovasti,
ei kärsinyt käsin ruveta,
ilman vaski vanttuhuitta,

70. rautasitta rukkasitta.
Kukas kummiksi tulelle,
vateriksi valkiälle?
Tuli neito taivosesta,
neitsyt M[aaria] e[monen]

75. lävitse lumisen linnan,

hyisen hetteen sisästä,
jäisen kaivon kainalosta,
hyyss' on sukka, kenk' on jäässä,
hallassa hamosen helma,

80. iho kaikki iljenessä,
kaikk' on kasvo kaljenessa,
vaattehet lumen väessä.
Hyy'ytteli, jäähytteli,
viskasi vilua vettä

85. paikoille palanehille,
tulen tuiki mennehille.
N[eitsyt] Maaria e[monen]
pyhä piika taivahainen,
tule tänne, tarvitahan

90. hätähisen huutaessa,
pakkoisen parkuessa,
meni mies mehettömäksi,
uro uimenettomaksi.
N[eitsyt] M[aaria] e[monen],

95. pyhä p[iika] t[aivahainen],

lennä kullaisna käkenä,
hopiaisna kyyhkyläisnä,
tukehu tulehen taahan,
vaivu taahan valkiahan,

100. tie tuli tehottomaksi,
valkia varattomaksi,
poro polttamattomaksi;
elä polta' poikoasi,
turmele tekemätäsi;

105. tutahan tulenki synty,
arvo rauan arvatahan.
Tuli, oot raukka turmellunna.
valkia, vahingon tehnyt,
jo rikoit ihon imennon,

110. turmelit emosen tuoman,
vaimon kantaman kaotit;
meni mies mehettömäksi,
uro uimenettomaksi.
Liekkö pannussa palanut,

115. vaskessa varistununna.

kuparissa kuumennunna,
vain porolla polttanunna,
vai veellä varistununna?
Vesi on poika Vuolamoisen.

120. Vuolamattaren tekemä.

Ukko kultanen kuningas,
remupilven reunimainen,
pilven päällinen Jumala,
tule tänne tarvitahan,
kala kaiva' kankahasta,
hauki hauasta syvästä,
syömähän tulen kipuja,
tulen lientä lakkimahan,
ihosta imento-raukan,

130. karvasta kavon tekemän,

imin tuoman ruumihista.

Ukko kultanen kuningas,
pilven päällinen Jumala,
laita tuuli tuulemahan,

135. vilu ilma viitomahan,

pohjonen puhelemahan.

paikoille palanehille,
tulen tuiki mennehille.

Tule, poika Pohjolasta,

140. mies pitkä, Pimentolasta,
hyytä huohti housun suusta,
jäätä paian palkimista,
hyyss' on sukka, kenk' on jäässä,
hallassa hamosen helma,

145. iho kaikki iljenessä,
hyy'yttele, jäähyttele,
viskoa vilua vettä
paikoille palanehille,
tulen tuiki mennehille!

150. Impi Turjasta tulevi
kuutilla kuparisella,
neito laskeksen Lapista
purrella punakokalla,
purahassa purren kokka

155. hyinen kattila kokassa,
jäinen kauha kattilassa;

tuo noita jakelemassa,

mie tuota anelemassa:

»Annas miekkonen, minulle,

160. sull' on viljalti vilua,

mulla vaivalti varia.

hyy'yttele, jäähyttele

paikkoja palanehia,

tulen tuiki mennehiä!»

165. Pilvi pikkunen näkyvi,

kaari kaukanen tulevi,

etähäinen ennättävi,

neito pieni pilven päällä,

hyyt' on hyskerä sylissä,

170. jäät' on pankko parmahilla,

s[iipi] kultanen käessä,

kulta kauha kainalossa,

pyyhkii tulen kipuja.

Pyihi pois pyhät kipunat,

175. pyhät saastat sammuttele

ihosta imento-raukan,

karvasta kavon tekemän,
imin tuoman ruumihista,
kun ei pää päten menisi,

180. tukka turhaan tuhsi,
hivus hiyki lankiasi,
minun silmin nähtyäni,
käsin päällä käytyäni,
suun sulin puheltuani,

185. hengin huokaeltuani.
Mehiläinen ilman lintu,
lennä tuonne, jonne käsken,
yheksän meren ylitse,
yli puolen kymmentä,

190. jossa voitetta tehään,
missä mettä keitetähän;
kasta siipesi simahan,
toinen siipesi metehen,
sulkasi sulahan voihen.

195. Tuopas tuolta voitehia
paikoille palanehille,

tulen tuiki mennehille.

Jo tulla tuhuttelevi.

käyä käärämöittelevi,

200. kuusi on kuppia käsillä,

seitsemän selän takana,

sat' on sarvea otsassa,

tuhat purston tutkamessa,

kuss' on mettä, kuss' on vettä,

205. kuss' on voitetta hyveä.

Onkos niitä voiteh' a,

joll' on ennen Luoja voittu,

ja voittu Jumalan poika,

katsottuna kaikkivalta,

210. pirulaisen pisteltyä,

pahan vallan vaivattua?

Näm' on niitä voitehia.

N[eitsyt] M[aaria] e[monen],

P[yhä] p[iika] t[aivahainen],

215. juokse kuun keheä myöten,

päivän päärmettä samaa,

tungete tähän tuhuun,
ajate tähän apuhun,
nämä tuskat tuntemahan,

220. hätäpäivät häätämähän

ihosta imento raukan.

N[eitsyt] M[aria] e[monen].

p[yhä] p[iika] t[aivahainen],

sulka suustasi sipase,

225. ota höyhen huuleltasi,

jolla voian voimatonta,

pahon tullutta parennan;

voia alta, voia päältä,

keskeä kerran sivele,

230. voia luu neniä myöten,

jäsenten rakoja myöten,

jott' ei tuska päälle tunnu,

kipu keskeä kivistä,

pakko syömehen pakene,

235. minun silmin nähtyäni.

käsin päällä käytyäni,

hengin huokaeltuani.

Tieppä yöllä terveheksi,
päivällä imanteheksi,

240. verho päivällä vetele,
yöllä kalvo kasvattele,
veä päälle lemmen lehti,
mesilumme luikahuta,
ole yöUisnä tukena,

245. päivällisnä vartiana,
jotta saisi sairas maata,
voisi voihkaja levätä,
vikahinen vieretellä,
minun silmin nähtyäni,
hengin huokaeltunani,
käsini päällä käytyäni.

(Toim. Raimo Sissonen)